

Původ materiálu

Tomáš Pavelka

Pořadí v lekci

52

1 Samuelova 8

Postřehy pro učitelku

Jeho synové však nechodili jeho cestou (8,3) Se Samuelem to nakonec končí jako s Elím, který měl stejně jako on dva nezdárné syny, ač byl sám čestný. Víra není dědičná a i když se rodiče snaží, nemusí se jim vždy povést víru dětem předat. U Samuelových dětí také o cosi, co známe jako „děti slavných rodičů“. Pod Samuelovým duchvím vedením se Izrael zbavil nadvlády Pelištejců, Samuel je vzorem čestnosti – jeho synové se domnívají, že vedle otce mohou vyrůst jedinečně výrazně opačným chováním – nečestností. Nejsou ze „staré školy“ jako „starý pán“. V příběhu jde také jistě o výměnu generací. Izraelci v Elího časech mají vedle Hospodinarů různé modly. V Samuelových časech nastane „probuzení“, celá generace zatouží po Hospodinu (1 Sam 7, 2). Generace Samuelových synů je opět „praktičtější“ založená, tuží po králi, silném politickém vůdci, místo Hospodina.

Všichni izraelští starší se tedy shromáždili a přišli k Samuelovi (8,4) Izrael je v předkrálovské době veden vlastně podobnou formou jako naše církve – na základě dohody starších, jejichž protiváhou je oddělený duchovní – kněz/soudce. Takové uspořádání nevytváří automaticky dobrou společnost – v dosavadní historii Izraelci stále odpadali od Hospodina, bojovali i mezi sebou, přeli se s duchovními autoritami. Starší i duchovní sami byli často hříšní a zkorumpovaní. Tento systém tedy automaticky nepřinášel dobro – ale bránil tomu, aby jeden bezbožný jedinec zcela ovládl duchovní společenství Izraele, jak se pak dělo třeba za Achaba a dalších. Systém automaticky nepomáhal dobrým – ale účinně bránil zlým.

Dosad' nyní nad námi krále, aby nás soudil, jako je tomu u všech národů. (8,6) Jak jsme tedy už zmínili, dosavadní uspořádání je nejednoznačné: Konkrétně nyní je Samuel starý a jeho synové zkorumpovaní. Správným řešením by bylo kritizovat jednání konkrétních

jedinců, ne celý systém. Problém totiž není v nedokonalosti systému, ale v lidské nedokonalosti.

Izraelci také otevřeně chtějí být „jako všichni ostatní“. Sama o sobě není lidská touha být jako druzí špatná. Vědomí, že něco je „normální, protože to tak dělají všichni“ nám do jisté míry brání jednat svévolně a bezohledně. Nemůžeme nikdy chápat smysl všech norem a zvyků, některé prostě fungují a my to zjistíme až ve chvíli, když se jimi přestaneme řídit. Být jiný není samo o sobě žádná ctnost, ale spíše nectnost, svévole. Ovšem Izraelci převzali svůj systém vlády už od generace, která byla vyvedena z Egypta. Izraelci se svévolně chtějí odlišit od své minulosti, od převzaté tradice, jen proto, že nechápou, jaký je její smysl. (Ostatně, proč něco jako demokracie funguje pochopili lidé pořádně až ve dvacátém století, do té doby ji tam, kde fungovala, brali prostě jako posvátnou tradici).

Dnešní příběh ukazuje, že nové myšlenky nejsou vždy automaticky dobré, nové věci nejsou automaticky dobré. Lidé si nejsou schopni zapamatovat minulost a tak se vše stále opakuje. Volání po králi je vlastně návrat ke špatnému stavu, který tu už jednou byl: Izraelci nad sebou nakonec dosadí někoho jako Faraona, z jehož moci je před tím Hospodin vysvobodil.

Vždyť nezavrhlí tebe, ale zavrhlí mne, abych nad nimi nekraloval. (8,7) Samuel se dozvídá, že Boží věc s ním nestojí a nepadá. I my bychom neměli být přehnaně úzkostní a myslet si, že naše selhání zcela zhatí Boží dílo ve světě. Samuelovi se nepovedlo zkrotit své syny – otázka je, zda to bylo v jeho silách. Zkorumpovanost jeho synů ale možná byla pro Izraelce jen záminkou. Stejně tak dnes odpor vůči církvi a Boží vládě nemusí nutně znamenat, že děláme něco špatně my. Může jít prostě o to, že lidé se nechtějí podrobit Bohu a chyby církve a věřících si berou jen jako záminku. Ostatně, je církev Bůh? Jsou jednotliví věřící Bůh? Ne. A tak nejde pokukaz na jakékoliv chyby církve brát jako platný argument pro odepření poslušnosti Bohu, pro neúčast na náboženském životě.

Jako věřící máme mít určité sebevědomí. Pokud žijeme svůj křesťanský život s nejlepším svědomím, pokud konáme bohoslužbu podle svého nejlepšího svědomí, můžeme nechat na Bohu otázku, proč naši cestu někteří odmítají. Není všechno naše starost.

až dodnes, dokazují, že mě opustili a že slouží jiným bohům (8,8) Bůh se rozhodl svědčit svému lidu, i když je po většinu času odmítán. Věřící musí být připraven na to, že mnoho Božích slov, příkazů a naučení vychází u většina lidí na prázdno. Věřící se má hlavně starat o to, aby tomu *u něj samého* tak nebylo. Má být tím, kdo poklad, ukrytý v poli a vzácnou perlu našel a dal za ně vše. Má využít té otevřené úzké brány, i když jí jen nemnozí naleznou.

Ted' však je uposlechni (8,9) Bůh zde zřejmě skutečně jedná podle zásady „koho chce Bůh potrestat, tomu splní co si tak moc přeje“. Vůbec v Písmu velmi často trest je jen to, že člověk dostane to, co si chtěl neoprávněně vzít. Tak už Adam a Eva chtějí jako Bůh znát dobré a zlé: A poznají, jak dobré bylo žít v ráji a jak často zlé je žít po pádu na zemi.

ale důrazně je varuj a oznam jim právo krále (8,9) Překvapuje, že Bůh už pro krále hotová pravidla. Že je samo o sobě dáno, na co má král právo a jak jeho vláda vypadá. Když už má totiž absolutní vláda fungovat, tak král skutečně musí mít rozsáhlé parvomoci. Ke králi samozřejmě patří mocná armáda, která prosazuje jeho zájmy. Král, který je loutkou v rukou svých poddaných, který nedovede prosadit své zájmy, slabý král, je horší než tyran. Za jeho vlády vládne anarchie – horší bezpráví, než je tyranie. Král teď potřebuje mít stálou armádu, aby mohl vládnout (to dokázal evropský středověk), a ta něco stojí.

Král ale také potřebuje reprezentovat. Ač se to zdá neuvěřitelné, lidé jsou velmi ochotni přistoupit na to, že za ně žije někdo příjemný život. To je jeden z klíčů k všeobecné oblíbenosti sportovních a mediálních hvězd – čteme o nich v bulváru a představujeme si, že jsme na jejich místě, identifikujeme se s nimi. Staří králové a císaři, kteří dávali svůj přepych na odívání, byli daleko populárnější než dnešní politici, kteří své bohatství spíše tají. Proto překvapivě, ale moudře, uvádí Bůh mezi právy krále (!): „Také dcery vám vezme za mastičkářky, kuchařky a pekařky. Vezme vám nejlepší pole, vinice a olivové háje a dá je svým služebníkům. Z vašich výmlatů a vinic bude vybírat desátky a bude je dávat svým dvořanům a služebníkům. Vezme vám otroky a otrokyně a nejlepší jinochy i osly, aby pro něho pracovali.“

I my chceme být jako všechny ostatní národy. Náš král nás bude soudit a bude před námi vycházet a povede naše boje. (8,20) Izraelci si vybrali člověka místo Boha. V posledu si vybrali sami sebe místo Boha. Každý, kdo přehnaně uctívá lidi, vlastně uctívá sám sebe. Nedovedou si představit, že král na ně může být také zlý, protože si u sebe nedovedou přiznat, že jsou také někdy zlí.

Uposlechni je a ustanov jim krále. (8,22) Bůh ve svém slitování lidí úplně neopustil, i když oni ho opustili. Když už si vybrali krále místo něj, tak Bůh se prostřednictvím Samuela alespoň postará o výběr toho krále. Bůh přistoupil na jejich hru. Saul, první král, vlastně nejvíc zhřeší tím, že nebude dost pevný a rozhodný král. Když už král, tak sebevědomý. Po něm přijdou i dobří králové, i když ne bez chyb, jako David, Šalmoun, Jošijáš atd. Bůh někdy mění i zlé rozhodnutí lidí v dobrou věc, ale nemá se na to hřešit.

O Kristu nakonec také říkáme, že je král. Zde Bůh vyšel lidem nejvíce vstříc, co vůbec lze. Lidé chtějí krále, protože chtějí poslouchat sami sebe, chtějí, aby za ně někdo žil. Toto zlé nakonec Bůh promění v dobré. A opravdu dobré, ne jen menší zlo. Pošle totiž Krista, který je stejný člověk jako každý z nás. A přece i Bůh, nerozděleně, nesmíšeně. A právě Kristus za nás žije a my dnes z části a jendou plně budeme žít spolu s ním a „Bůh bude všechno ve všem“.

Osnova výkladu

1. Samuelovi synové se skazili stejně jako synové Elího. Nikdo svoje děti nevychovává věčně. Dnes nám ještě rodiče říkají, co je správné a co ne a zlé věci nám zakáží. Až budeme dospělí, budeme se sami muset starat o to, abychom byli dobří. To je vůbec nejtěžší na tom být dospělý – umět jednat správně, i když mi to nikdo nenařizuje.
2. Izraelci se zase skazili. Nechtěli poslouchat Boha a jako záminku si vybrali, že Elí je starý a jeho synové zkažení.
3. Chtějí krále, aby za ně všechno vymyslel, aby jim říkal, co mají dělat. Ale Bůh chtěl, aby jim proroci a kněží říkali, co je dobré a aby se na tom společně dokázali domluvit, bez poroučení. Bůh chtěl, aby izraelci byli rozumní i bez toho, že jim někdo poroučí. Dnes máme v církvi takovou vládu, jako ve starém Izraeli: Na všem se domlouvají starší, kterým radí farář. Tak to Bůh chtěl.
4. Bůh utěšuje Samuela, že to není jeho chyba, že se Izraelci nestaví proti němu, ale proti Bohu samému.
5. A dovolí mu, aby jim našel krále. Protože někdy poznáme, že naše přání je špatné, až když se nám splní. Když se nám dnes neplní některá přání, je to často proto, že nás rodiče nebo Bůh sám chrání, protože si přejeme hloupost.
6. Když už chtějí krále, tam musí být silný. Král není k ničemu, když nedokáže prosadit, co chce. Kdo je mocný, potřebuje i bohatství, protože lidé jsou hloupí a obdivují boháče. Chudého krále by si nikdo nevážil, jako si lidé nevážili Krista.
7. Samuel lidi varuje, že král jim bude poroučet a nikdo se jich nezastane. Ale nechtějí ho poslouchat.
8. Bůh jim alespoň krále vybere sám, když už jsou Izraelci tak hloupí, že ho chtějí.

Možné otázky pro rozhovor

- Co byste dělali, kdyby jste se stali králem/královnou?

Kam dále

[NŠ Louny](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[NŠ Louny](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 8](#)